

Podole jako przestrzeń kontaktowa w III tys. przed Chr.: kurhany nad rzekami Murafa i Riv

Podole – kraina historyczna i geograficzna – jest skrajnie zachodnią częścią lasostepu wschodnioeuropejskiego położoną na Ukrainie. Znaczenie tego regionu w pradziejach w dużej mierze wynikało z położenia na skrzyżowaniu szlaków naturalnej drożności: północ – południe oraz wschód – zachód. Z jednej strony dwie główne rzeki Podola – Dniestr i Boh – płynąc z północnego zachodu na południowy wschód łączą ten obszar z sąsiadującą od południa strefą stepów, natomiast ich dopływy mają źródła na północy – na pograniczu strefy leśnej. Z drugiej strony obie rzeki, podobnie jak ich dopływy, mają odcinki biegnące równoleżnikowo, a ich dorzecza łączą się ze sobą i tworzą naturalne połączenie z leżącym bardziej na wschód dorzeczem Dniepru oraz sąsiadującym od zachodu/północnego zachodu dorzeczem Wisły. Dzięki temu obszar Podola jest swego rodzaju pomostem kulturowym między wschodem i zachodem Europy. Choć układ sieci hydrograficznej nie determinował zachowania grup ludzkich, to jednak mógł ułatwiać przemieszczanie się oraz kontaktowanie się społeczności o różnej proveniencji.

Celem projektu jest rozpoznanie międzykulturowych kontaktów społeczności, które w III tys. przed Chr. żyły na fragmencie Podola usytuowanym między Dniestrem a Bohem. Obszar ten leży w rejonie wododziału obu rzek, nad ich dopływami (Murafa i Riv), na południowy zachód od Winnicy. Znajdują się kurhany, które dotychczas nigdy nie były badane. Ze względu na cechy lokalizacji oraz formy można sądzić, że większość z nich pochodzi z III tys. przed Chr.

W ramach projektu podjęte zostaną badania terenowe – nieinwazyjne oraz wykopaliskowe, realizowane przez zespół złożony z polskich i ukraińskich naukowców. Badania nieinwazyjne będą się składały z kilku metod, jak np. analiza zdjęć satelitarnych, szczegółowa prospekcja powierzchniowa i geomagnetyczna oraz kartowanie topograficzne. Wynikiem tego etapu będzie rozpoznanie architektury kurhanowej nad rzekami Murafa i Riv, a na tej podstawie – wybór kurhanów do dalszych prac, tym razem o charakterze wykopaliskowym. Groby ulokowane pod kurhanami oraz w ich nasypach zostaną wyeksplorowane, a zarejestrowane w nich szczątki organiczne (ludzkie, zwierzęce, roślinne) oraz przedmioty zostaną poddane wieloaspektowym analizom specjalistycznym.

Uzyskane wyniki zostaną rozpatrzone na szerokim tle porównawczym dostarczając wiedzy o budownictwie i użytkownikach kurhanów znad Murafy oraz Riv, a szczególnie o ich relacjach do społeczności ludzkich wywodzących się ze stepu i lasostepu wschodnioeuropejskiego oraz z Europy Środkowej.